Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (drugo vijeće)

26. ožujka 2015.*

„Žalba – Unutarnje tržište prirodnog plina – Obveza poduzetnikâ za prirodni plin – Uspostava sustava ugovorenog pristupa trećih strana sustavima skladišta prirodnog plina – Odluka čeških tijela – Privremeno izuzeće za buduće podzemne sustave plina u Dambořicama – Odluka Komisije – Nalog za povlačenje odluke o izuzeću – Direktive 2003/55/EZ i 2009/73/EZ – Vremenska primjena“

U predmetu C-596/13 P,

povodom žalbe na temelju članka 56. Statuta Suda Europske unije, podnesene 21. studenoga 2013.,

Europska komisija, koju zastupaju L. Armati i K. Herrmann, u svojstvu agenata, s izabranom adresom za dostavu u Luxembourgu,

tužitelj,

druge stranke u postupku su:

Moravia Gas Storage a.s., ranije Globula a.s., sa sjedištem u Hodonínu (Češka Republika), koji zastupaju P. Zákoucký i D. Koláček, *advokáti*,

tužitelj u prvom stupnju,

Češka Republika, koju zastupaju M. Smolek, T. Müller i J. Vláčil, u svojstvu agenata,

intervenijent u prvom stupnju,

SUD (drugo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta (izvjestiteljica), predsjednica vijeća, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, J. L. da Cruz Vilaça i C. Lycourgos, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

nakon što je saslušao mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 11. prosinca 2014.,

donosi sljedeću

* Jezik postupka: engleski

Presudu

1 Svojom žalbom Europska komisija zahtijeva ukidanje presude Općeg suda Europske unije (T-465/11, EU:T:2013:406, u daljnjem tekstu: pobijana presuda), kojom je taj sud poništio Odluku Komisije C (2011) 4509 od 27. lipnja 2011. koja se odnosi na izuzeće vezano uz jedan podzemni sustav skladišta plina u Dambořicama, u skladu s pravilima unutarnjeg tržišta o pristupu trećih strana (u daljnjem tekstu: sporna odluka).

Pravni okvir

2 Člankom 22. Direktive 2003/55/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta prirodnog plina i ukidanju Direktive 98/30/EZ (SL L 176, str. 57.) određeno je:

„1. Nova krupna infrastruktura za prirodni plin, tj. međudržavni spojni plinovodi, terminali za UPP [ukapljeni prirodni plin] i sustavi skladišta plina mogu se na zahtjev izuzeti iz odredaba članaka 18., 19., 20. i članka 25. stavaka 2., 3. i 4., pod sljedećim uvjetima:

(a) ulaganjem se mora unaprijediti tržišno natjecanje pri opskrbi plinom i poboljšati sigurnost opskrbe;

(b) razina rizika koja je povezana s ulaganjem je takva da do ulaganja ne bi došlo da nije odobreno izuzeće;

(c) infrastruktura mora biti u vlasništvu fizičke ili pravne osobe koja je barem u smislu svojeg pravnog oblika odvojena od operatora sustava u čijim će se sustavima graditi ta infrastruktura;

(d) korisnicima te infrastrukture naplaćuju se naknade; i

(e) izuzeće ne smije biti štetno za tržišno natjecanje, djelotvorno funkcioniranje unutarnjeg tržišta plina ili učinkovito funkcioniranje reguliranog sustava na koji je priključena infrastruktura.

2. Stavak 1. također se primjenjuje na značajna povećanja kapaciteta postojeće infrastrukture i izmjene takve infrastrukture koje omogućavaju razvoj novih izvora opskrbe plinom.

3.

a) Regulatorno tijelo iz članka 25. može za svaki slučaj posebno donijeti odluku o izuzeću iz stavaka 1. i 2. Ipak, države članice mogu predvidjeti da regulatorna tijela nadležnim tijelima države članice u svrhu donošenja službene odluke podnose svoje mišljenje o zahtjevu za izuzeće. To se mišljenje objavljuje zajedno s odlukom.

b) i) Izuzeće se može odnositi na cijelu ili dio nove infrastrukture, odnosno značajno povećanu postojeću infrastrukturu ili izmjenu postojeće infrastrukture.

ii) Pri donošenju odluke o odobravanju izuzeća za svaki se slučaj posebno razmatra potreba da se uvedu uvjeti s obzirom na trajanje izuzeća i nediskriminirajući pristup međudržavnom spojnom plinovodu.

iii) Pri donošenju odluke o tim uvjetima posebno se vodi računa o trajanju ugovorâ, dodatnim kapacitetima koje treba izgraditi ili izmjeni postojećih kapaciteta, vremenskom horizontu projekta i okolnostima u državi.

c) Prilikom odobravanja izuzeća, nadležno tijelo može donijeti pravila i mehanizme za upravljanje i raspodjelu kapaciteta ako to ne sprečava dugoročnu provedbu ugovorâ.

d) Odluka o izuzeću, uključujući uvjete iz točke b), obrazlaže se na odgovarajući način i objavljuje.

e) Ako se izuzeće odnosi na međudržavni spojni plinovod, svaka odluka o izuzeću donosi se nakon savjetovanja s drugim državama članicama ili drugim dotičnim regulatornim tijelima.

4. Regulatorno tijelo bez odlaganja Komisiji dostavlja odluku o izuzeću zajedno sa svim odgovarajućim informacijama u vezi s tom odlukom. Te se informacije Komisiji dostavljaju u skupnom obliku, što joj omogućava donošenje utemeljene odluke.

Te informacije osobito sadrže sljedeće:

(a) detaljne razloge zbog kojih su regulatorno tijelo ili država članica odobrili izuzeće, uključujući financijske podatke kojima je opravdana potreba za tim izuzećem;

(b) poduzetu analizu učinka odobravanja izuzeća na tržišno natjecanje i djelotvorno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina;

(c) obrazloženje trajanja izuzeća i udjela u ukupnom kapacitetu plinske infrastrukture za koju je odobreno izuzeće;

d) ako se izuzeće odnosi na međudržavni spojni plinovod, rezultat savjetovanja s dotičnim državama članicama ili regulatornim tijelima;

(e) doprinos infrastrukture diversifikaciji opskrbe plinom.

U roku od dva mjeseca od dana nakon primitka obavijesti Komisija od regulatornog tijela ili dotične države članice može zahtijevati izmjenu ili poništenje odluke o odobravanju izuzeća. To se razdoblje od dva mjeseca može produljiti za dodatna dva mjeseca ako Komisija zatraži dodatne informacije.

Ako regulatorno tijelo ili dotična država članica u roku od četiri tjedna ne postupi po tom zahtjevu, Komisija donosi konačnu odluku u skladu s postupkom predviđenim člankom 30. stavkom 2.

Komisija poštuje povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.“ [neslužbeni prijevod]

3 Člankom 36. Direktive 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (SL L 211, str. 94.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 12., svezak 5., str. 39.) predviđeno je:

„1. Nova krupna infrastruktura za prirodni plin, tj. međudržavni spojni plinovodi, terminali za UPP i sustavi skladišta plina mogu se na zahtjev tijekom određenog vremenskog razdoblja izuzeti iz odredaba članaka 9., 32., 33. i 34. te članka 41. stavaka 6., 8. i 10., pod sljedećim uvjetima:

(a) ulaganjem se mora unaprijediti tržišno natjecanje pri opskrbi plinom i poboljšati sigurnost opskrbe;

(b) razina rizika koja je povezana s ulaganjem mora biti takva da do ulaganja ne bi došlo da nije odobreno izuzeće;

(c) infrastruktura mora biti u vlasništvu fizičke ili pravne osobe koja je barem u smislu svojeg pravnog oblika odvojena od operatora sustava u čijim će se sustavima graditi ta infrastruktura;

(d) korisnicima te infrastrukture moraju se naplaćivati naknade; i

(e) izuzeće ne smije biti štetno za tržišno natjecanje, djelotvorno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina ili učinkovito funkcioniranje reguliranog sustava na koji je priključena infrastruktura.

2. Stavak 1. također se primjenjuje na značajna povećanja kapaciteta postojeće infrastrukture i izmjene takve infrastrukture koje omogućavaju razvoj novih izvora opskrbe plinom.

3. Regulatorno tijelo iz poglavlja VIII. može za svaki slučaj posebno donijeti odluku o izuzeću iz stavaka 1. i 2.

4. Ako se dotična infrastruktura nalazi na državnom području više država članica, Agencija može regulatornim tijelima dotičnih država članica dostaviti savjetodavno mišljenje koje se može rabiti kao osnova za njihovu odluku, u roku od dva mjeseca od dana na koji je posljednje od tih regulatornih tijela zaprimilo zahtjev za izuzeće.

Ako se sva dotična regulatorna tijela dogovore o zahtjevu za izuzeće u roku od šest mjeseci od dana na koji ga je zaprimilo posljednje od tih regulatornih tijela, ona o svojoj odluci obavješćuju Agenciju.

Agencija obavlja zadatke dodijeljene regulatornim tijelima dotičnih država članica na temelju ovog članka:

(a) ako sva dotična regulatorna tijela nisu uspjela postići dogovor u roku od šest mjeseci od dana na koji je posljednje od tih regulatornih tijela zaprimilo zahtjev za izuzeće; ili

(b) na zajednički zahtjev dotičnih regulatornih tijela.

Sva dotična regulatorna tijela mogu zajedno zatražiti da se rok iz trećeg podstavka točke (a) produlji za najviše tri mjeseca.

5. Prije nego što donese odluku, Agencija se savjetuje s odgovarajućim regulatornim tijelima i podnositeljima zahtjeva.

6. Izuzeće se može odnositi na sveukupni kapacitet ili dio kapaciteta nove infrastrukture, odnosno postojeće infrastrukture sa značajno povećanim kapacitetom.

Pri donošenju odluke o odobravanju izuzeća za svaki se slučaj posebno razmatra potreba da se uvedu uvjeti s obzirom na trajanje izuzeća i nediskriminirajući pristup infrastrukturi. Pri donošenju odluke o tim uvjetima posebno se vodi računa o dodatnim kapacitetima koje treba izgraditi ili izmjeni postojećih kapaciteta, vremenskom horizontu projekta i okolnostima u državi.

Prije nego što odobri izuzeće, regulatorno tijelo donosi odluku o pravilima i mehanizmima za upravljanje i raspodjelu kapaciteta. Tim se pravilima zahtijeva da svi potencijalni korisnici infrastrukture budu pozvani da navedu svoj interes za ugovaranje kapaciteta prije nego što dođe do raspodjele kapaciteta u novoj infrastrukturi, uključujući za vlastite potrebe. Regulatorno tijelo zahtijeva da pravila o upravljanju zagušenjem sadrže obvezu da se neiskorišteni kapacitet ponudi na tržištu i zahtijeva da korisnici infrastrukture imaju pravo trgovati svojim ugovorenim kapacitetima na sekundarnom tržištu. U svojoj procjeni kriterija iz stavka 1. točaka (a), (b) i (e) regulatorno tijelo vodi računa o rezultatima tog postupka raspodjele kapaciteta.

Odluka o izuzeću, uključujući uvjete iz drugog podstavka ovog stavka, obrazlaže se na odgovarajući način i objavljuje.

7. Neovisno o stavku 3., države članice mogu predvidjeti da njihovo regulatorno tijelo ili Agencija, ovisno o slučaju, nadležnom tijelu države članice podnosi svoje mišljenje o zahtjevu za izuzeće za potrebe donošenja formalne odluke. To se mišljenje objavljuje zajedno s odlukom.

8. Regulatorno tijelo bez odlaganja Komisiji dostavlja primjerak svakog zahtjeva za izuzeće, čim ga zaprimi. Nadležno tijelo odluku bez odlaganja priopćuje Komisiji, zajedno sa svim odgovarajućim informacijama u pogledu navedene odluke. Te se informacije Komisiji mogu dostaviti u skupnom obliku, što joj omogućava donošenje utemeljene odluke. Informacije osobito sadrže sljedeće:

(a) detaljne razloge zbog kojih su regulatorno tijelo ili država članica odobrili ili odbili izuzeće, pozivajući se na stavak 1. i uključujući odgovarajuću točku ili točke tog stavka na kojima se temelji takva odluka, uključujući financijske podatke kojima je opravdana potreba za tim izuzećem;

(b) poduzetu analizu učinka odobravanja izuzeća na tržišno natjecanje i djelotvorno funkcioniranje unutarnjeg tržišta prirodnog plina;

(c) obrazloženje trajanja izuzeća i udjela u ukupnom kapacitetu plinske infrastrukture za koju je odobreno izuzeće;

(d) ako se izuzeće odnosi na međudržavni spojni plinovod, rezultat savjetovanja s dotičnim regulatornim tijelima; i

(e) doprinos infrastrukture diversifikaciji opskrbe plinom.

9. U roku od dva mjeseca od dana nakon primitka obavijesti Komisija može donijeti odluku kojom zahtijeva da regulatorno tijelo izmijeni ili povuče odluku o odobravanju izuzeća. To se razdoblje od dva mjeseca može produljiti za dodatna dva mjeseca ako Komisija zatraži dodatne informacije. To dodatno razdoblje teče od dana nakon primitka svih traženih informacija. Početno se razdoblje od dva mjeseca može produljiti i uz zajednički pristanak Komisije i regulatornog tijela.

Ako se tražene informacije ne dostave u roku koji je naveden u zahtjevu, obavijest se smatra povučenom, osim ako se prije isteka tog razdoblja rok produlji uz zajednički pristanak Komisije i regulatornog tijela ili ako regulatorno tijelo u propisno obrazloženoj izjavi obavijesti Komisiju da smatra da je obavijest potpuna.

Regulatorno tijelo postupa u skladu s odlukom Komisije o izmjeni ili povlačenju odluke o izuzeću u roku od mjesec dana i o tome obavješćuje Komisiju.

Komisija čuva povjerljivost komercijalno osjetljivih informacija.

Odobrenje odluke o izuzeću od strane Komisije prestaje važiti dvije godine od usvajanja ako do tada gradnja infrastrukture još nije počela i pet godina od usvajanja ako infrastruktura do tada još nije puštena u pogon, osim ako Komisija odluči da je do zakašnjenja došlo zbog velikih prepreka izvan kontrole osobe kojoj je odobreno izuzeće.

10. Komisija može usvojiti smjernice za primjenu uvjeta utvrđenih u stavku 1. ovog članka i za određivanje postupka koji treba slijediti za primjenu stavaka 3., 6., 8. i 9. ovog članka. Te mjere, namijenjene izmjeni elemenata ove Direktive koji nisu ključni dopunjujući je, donose se u skladu s regulatornim postupkom s kontrolom iz članka 51. stavka 3.“

4 Na temelju članka 53. Direktive 2009/73, Direktiva 2003/55 stavljena je izvan snage s učinkom od 3. ožujka 2011. i, počevši od tog datuma, upućivanja na potonju direktivu smatraju se upućivanjima na Direktivu 2009/73 i čitaju se u skladu s korelacijskom tablicom u Prilogu II. U skladu s tom tablicom, članak 22. Direktive 2003/55 odgovara članku 36. Direktive 2009/73.

Činjenice iz kojih proizlazi spor

5 Dana 14. travnja 2009. Moravia Gas Storage a.s. (u daljnjem tekstu: MGS), ranije Globula a.s., podnio je češkom Ministarstvu industrije i trgovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) zahtjev za dobivanje odobrenja za izgradnju podzemnog sustava skladišta plina u Dambořicama (Češka Republika, u daljnjem tekstu: sustav PSP). U okviru tog zahtjeva zatražio je privremeno izuzeće od obveze omogućavanja ugovorenog pristupa spomenutom sustavu trećim stranama, koje se odnosi na ukupan novi kapacitet sustava PSP.

6 Odlukom od 26. listopada 2010. Ministarstvo je MSG-u odobrilo izgradnju sustava PSP i privremeno izuzeće od obveze omogućavanja ugovorenog pristupa trećim stranama za 90% kapaciteta sustava PSP, i to tijekom razdoblja od petnaest godina od stvarnog datuma uporabne dozvole.

7 Dopisom ministra od 11. veljače 2011., zaprimljenim 18. veljače 2011., ta je odluka priopćena Komisiji.

8 Dopisom od 15. travnja 2011. Komisija je zatražila od Ministarstva dodatne informacije te je precizirala da će, ako će od Ministarstva zatražiti izmjenu ili povlačenje odluke od 26. listopada 2010., to učiniti do 18. lipnja 2011. Ministarstvo je odgovorilo 29. travnja 2011., u roku koji je odredila Komisija.

9 Dopisom od 13. svibnja 2011. Komisija je drugi put od Ministarstva zatražila dodatne informacije te je ponovno naznačila da će, ako će od Ministarstva zatražiti izmjenu ili povlačenje spomenute odluke, to učiniti do 18. lipnja 2011. Ministarstvo je odgovorilo 20. svibnja 2011., u roku koji je odredila Komisija.

10 Dopisom od 23. lipnja 2011., koji je potpisao član Komisije nadležan za energetska pitanja, Komisija je obavijestila Ministarstvo da će službenu odluku donijeti do 29. lipnja 2011.

11 Spornom odlukom, koja je Češkoj Republici dostavljena 28. lipnja 2011., Komisija je toj državi članici naložila da povuče odluku od 26. listopada 2010.

Postupak pred Općim sudom i pobijana presuda

12 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 26. kolovoza 2011. MGS je pokrenuo postupak kojim traži poništenje sporne odluke i nalaganje Komisiji da snosi troškove postupka.

13 U prilog svojoj tužbi MGS je istaknuo tri tužbena razloga, koji se odnose, kao prvo, na pogreške pri utvrđivanju mjerodavnog prava, kao drugo, na povredu načela legitimnih očekivanja i, kao treće, na očitu pogrešku u ocjeni činjenica.

14 U pobijanoj presudi Opći je sud prihvatio prvi MGS-ov tužbeni razlog i poništio spornu odluku zato što je ona trebala biti donesena na temelju odredaba Direktive 2003/55, a ne na temelju odredaba Direktive 2009/73. Slijedom toga, Opći sud nije ispitao drugi i treći tužbeni razlog koje je MGS istaknuo u prilog svojoj tužbi.

Zahtjevi stranaka

15 Svojom žalbom Komisija od Suda zahtijeva da:

— ukine pobijanu presudu;

— utvrdi da je prvi tužbeni razlog istaknut u prvostupanjskom postupku neosnovan i vrati predmet Općem sudu kako bi on odlučio o drugom i trećem tužbenom razlogu istaknutima u prvostupanjskom postupku; kao i da se

— naknadno donese odluka o troškovima obaju postupaka.

16 MGS od Suda zahtijeva da:

— u cijelosti odbije žalbu; i

— naloži Komisiji snošenje troškova nastalih povodom žalbenog postupka.

17 Češka Republika od Suda zahtijeva da:

— odbije žalbu kao neosnovanu; i

— naloži Komisiji snošenje troškova ovog žalbenog postupka kao i prvostupanjskog postupka.

O žalbi

Argumentacija stranaka

18 U prilog svojoj žalbi Komisija ističe samo jedan žalbeni razlog kojim u bitnome tvrdi da je Opći sud, odlučivši da su pravila Direktive 2003/55 primjenjiva na spor koji se pred njim vodi, povrijedio članak 288. UFEU-a i članak 297. stavak 1. UFEU-a.

19 Prema njezinu mišljenju, sve dok rok kojim raspolaže za zahtijevanje izmjene ili povlačenja nacionalne odluke o izuzeću nije istekao, obavijest o takvoj odluci na temelju članka 22. Direktive 2003/55 i članka 36. Direktive 2009/73 ne predstavlja konačno okončanu situaciju, nego jedan stadij postupka izuzeća koji je u tijeku.

20 U ovom slučaju Komisija ističe da u trenutku stavljanja izvan snage Direktive 2003/55, tj. 3. ožujka 2011., taj postupak nije bio okončan, slijedom čega na taj datum nije postojala konačno okončana situacija te su počevši od tog datuma bila primjenjiva pravila Direktive 2009/73.

21 Usto, Komisija tvrdi da je, smatrajući da je u ovom slučaju primjenjiva presuda Meridionale Industria Salumi i dr. (212/80 do 217/80, EU:C:1981:270) te utvrdivši da postupovne i materijalne izmjene uvedene na temelju članka 36. Direktive 2009/73 predstavljaju neodvojivu cjelinu, Opći sud počinio pogrešku koja se tiče prava.

22 Komisija osobito smatra da se iznimka koja proizlazi iz te presude u pogledu vremenske primjene novih pravnih pravila treba tumačiti restriktivno i ne primjenjivati na slučajeve u kojima nova direktiva mijenja prethodni propis Unije.

23 Komisija osobito smatra da se iz okolnosti da su Direktivom 2009/73 uvedene izmjene, u ovom slučaju postupovne, ne može izvesti zaključak da postupovna i materijalna pravila te direktive predstavljaju neodvojivu cjelinu te da se s obzirom na vremensku primjenu ne smiju odvojeno razmatrati.

24 Prema mišljenju MGS-a, Opći sud, utvrdivši da je Komisija trebala primijeniti pravila Direktive 2003/55, nije počinio pogrešku koja se tiče prava.

25 Naime, MGS ističe da donošenje nacionalne odluke o izuzeću i obavještavanje Komisije o istoj predstavljaju ranije okončanu situaciju slijedom koje je stekao prava i na koju se nova pravna pravila ne mogu primijeniti.

26 MGS smatra da bi drukčiji pristup doveo do povrede načelâ pravne sigurnosti i zaštite legitimnih očekivanja.

27 MGS ocjenjuje da se iznimka koja proizlazi iz presude Meridionale Industria Salumi i dr. (212/80 do 217/80, EU:C:1981:270) može primijeniti na situaciju u kojoj direktiva Unije zamjenjuje prethodnu direktivu te da je u ovom slučaju Opći sud tu iznimku ispravno primijenio.

28 Češka Republika ističe da, s obzirom na to da Komisija u okviru postupka izuzeća predviđenog direktivama 2003/55 i 2009/73 ispituje ispravnost odluke koju su prethodno donijela tijela neke države članice, odnosno ispituje jesu li ispunjeni uvjeti primjenjivi na dan tog donošenja, logično je da se to ispitivanje ne može provesti u skladu s pravilima donesenima nakon tog datuma.

29 Prema mišljenju spomenute države članice, u skladu s načelom pravne sigurnosti, obavijest o nacionalnoj odluci o izuzeću određuje tijek drugih stadija postupka, osobito kad je riječ o pravu koje se primjenjuje pri ispitivanju te odluke, s obzirom na to da ta odluka uspostavlja „ranije okončanu“ situaciju.

30 Nadalje, Češka Republika ocjenjuje da bi Komisijino tumačenje potonjoj omogućilo da nacionalne odluke o izuzeću priopćene istoga dana ocijeni drukčije, s obzirom na to da bi odabir primjenjivih odredaba zapravo ovisio o datumu kad je Komisija poduzela korake u odnosu na te odluke te bi stoga bio prepušten njezinoj slobodnoj ocjeni. To bi dovelo do razlike u postupanju s tim odlukama, što bi bilo protivno načelima jednakosti i pravičnosti.

31 Naposljetku, ta država članica ističe da su ta razmatranja potkrijepljena činjenicom da Direktiva 2009/73 ne sadrži nikakvu odredbu o postupanju s postupcima koji su u tijeku na dan njezina stupanja na snagu.

Ocjena Suda

32 Valja podsjetiti da se novo pravno pravilo primjenjuje počevši od stupanja na snagu akta kojim je ono uspostavljeno te da se, iako se ne primjenjuje na pravne situacije nastale i konačno okončane za vrijeme važenja prethodnog zakona, primjenjuje na buduće učinke tih situacija kao i na nove pravne situacije. Drukčije vrijedi, poštujući načelo zabrane retroaktivnosti pravnih akata, samo u slučaju kada se uz novo pravilo donesu posebne odredbe kojima se izričito određuju uvjeti njegove vremenske primjene (presuda Gemeinde Altrip i dr., C-72/12, EU:C:2013:712, t. 22. i navedena sudska praksa).

33 Konkretnije, sukladno ustaljenoj sudskoj praksi, postupovna pravila općenito se primjenjuju od datuma svojeg stupanja na snagu (presuda Komisija/Španjolska, C-610/10, EU:C:2012:781, t. 45. i navedena sudska praksa), za razliku od materijalnih pravila, koja se obično tumače na način da se na situacije okončane prije njihova stupanja na snagu primjenjuju samo ako iz njihove formulacije, svrhe ili

strukture jasno proizlazi da im valja priznati takav učinak (vidjeti presude Meridionale Industria Salumi i dr., 212/80 do 217/80, EU:C:1981:270, t. 9.; Molenbergnatie, C-201/04, EU:C:2006:136, t. 31. kao i Komisija/Freistaat Sachsen, C-334/07 P, EU:C:2008:709, t. 44.).

34 Sud je također utvrdio da odredba koja predstavlja pravnu osnovu akta i ovlašćuje Uniju da donese akt o kojem je riječ mora biti na snazi na dan njegova donošenja (vidjeti presudu ThyssenKrupp Nirosta/Komisija, C-352/09 P, EU:C:2011:191, t. 88.).

35 U ovom slučaju Opći je sud utvrdio da postupovne i materijalne izmjene uvedene člankom 36. Direktive 2009/73 čine neodvojivu cjelinu, slijedom čega se, u skladu s presudom Meridionale Industria Salumi i dr. (212/80 do 217/80, EU:C:1981:270), tim odredbama ne može priznati retroaktivni učinak te se, posljedično, i u pogledu materijalnopravnih pitanja postupka primjenjuju pravila Direktive 2003/55.

36 Valja upozoriti da je u točki 11. spomenute presude Sud, odstupajući od pravila tumačenja navedenog u točki 33. ove presude, ocijenio da propis Unije cilj kojeg je uspostava cjelokupnog pravnog uređenja naknadne naplate carine obuhvaća kako postupovna tako i materijalna pravila, koja čine neodvojivu cjelinu i čije se pojedinačne odredbe, kad je riječ o njihovu vremenskom učinku, ne mogu zasebno razmatrati. Takva se iznimka opravdava zamjenom postojećih nacionalnih uređenja novim uređenjem Zajednice, pri čemu je cilj dosljedna i ujednačena primjena tako uspostavljenog prava Zajednice u području carina (vidjeti presudu Molenbergnatie, C 201/04, EU:C:2006:136, t. 32.).

37 U vezi s time, valja utvrditi da situacija o kojoj je riječ u predmetu u kojem je donesena presuda Meridionale Industria Salumi i dr. (212/80 do 217/80, EU:C:1981:270) nije usporediva sa situacijom u ovom predmetu. Naime, Direktivom 2009/73 stavlja se izvan snage i zamjenjuje prethodni propis Unije koji se primjenjivao u istom području, odnosno Direktiva 2003/55. U tom pogledu, Direktiva 2009/73 ne predstavlja novo pravno uređenje, već neprekinuti slijed Direktive 2003/55, čije materijalne odredbe sadržajno ne mijenja, osobito one koje se odnose na materijalne uvjete odobrenja izuzeća, predviđene člankom 22. stavcima 1. i 2. Direktive 2003/55 i člankom 36. stavcima 1. i 2. Direktive 2009/73.

38 U tom kontekstu, kako je to istaknula nezavisna odvjetnica u točkama 48. i 49. svojeg mišljenja, činjenica da su postupovne odredbe Direktive 2003/55 izmijenjene Direktivom 2009/73 sama po sebi ne znači, suprotno onome što je Opći sud utvrdio u točki 36. pobijane presude, da postupovne i materijalne odredbe iz članka 36. zadnjenavedene direktive čine „neodvojivu cjelinu“, u smislu presude Meridionale Industria Salumi i dr. (212/80 do 217/80, EU:C:1981:270).

39 Usto, činjenica da su u spomenutim direktivama iste materijalne odredbe popraćene različitim postupovnim odredbama upućuje na to da se u okolnostima ovog predmeta te materijalne odredbe mogu odvojiti od spomenutih postupovnih odredaba.

40 Slijedom toga, iznimka iz točke 36. ove presude u ovom slučaju ne može se primijeniti.

41 U tim okolnostima, s obzirom na to da je Direktiva 2003/55 stavljena izvan snage s učinkom od 3. ožujka 2011., kad je zamijenjena Direktivom 2009/73, odredbe koje su bile na snazi na dan donošenja sporne odluke, tj. 27. lipnja 2011., bile su odredbe Direktive 2009/73, a ne one Direktive 2003/55.

42 Iz navedenoga proizlazi da Komisija odredbe Direktive 2009/73 nije retroaktivno primijenila, nego je spornu odluku donijela na temelju odredbe koja je u to vrijeme bila na snazi.

43 Usto, valja istaknuti da, u skladu s člankom 22. Direktive 2003/55 i člankom 36. Direktive 2009/73, Komisija može, nakon što je zaprimila obavijest o nacionalnoj odluci o izuzeću, zatražiti izmjenu, poništenje ili povlačenje te odluke.

44 Slijedom toga, suprotno onome što tvrdi MGS i kao što to ističe nezavisna odvjetnica u točkama 66., 70. i 71. svojega mišljenja, za takvu odluku ili obavijest ne može se smatrati da predstavlja „nastalu i konačno okončanu situaciju“ ili „ranije okončanu situaciju“ u smislu sudske prakse navedene u točkama 32. i 33. ove presude.

45 Iz navedenog proizlazi da se, u nedostatku posebnih odredaba koje određuju uvjete njezine vremenske primjene, Direktiva 2009/73 trebala primjenjivati na postupke u tijeku nakon njezina stupanja na snagu, odnosno nakon 3. ožujka 2011. Slijedom toga, Opći je sud počinio pogrešku koja se tiče prava smatrajući da je Komisija pri donošenju sporne odluke pogrešno primijenila tu direktivu.

46 U tom kontekstu, kad je riječ o navodnoj povredi načela zaštite legitimnih očekivanja koju ističu MGS i Češka Republika, dovoljno je podsjetiti da se, u skladu s ustaljenom sudskom praksom, to načelo ne može proširiti na način da općenito sprečava primjenu novog pravila na buduće učinke situacija nastalih za vrijeme važenja prethodnog pravila (vidjeti presude Tomadini, 84/78, EU:C:1979:129, t. 21.; Komisija/Freistaat Sachsen, C 334/07 P, EU:C:2008:709, t. 43. i Stadt Papenburg, C-226/08, EU:C:2010:10, t. 46.).

47 Kad je riječ o povredi načela jednakosti i pravičnosti koju ističe Češka Republika, valja istaknuti da, kao što je to navela i nezavisna odvjetnica u točkama 62. i 63. svojeg mišljenja – s obzirom na to da se promjena primjenjivog pravnog uređenja temelji na objektivnom elementu, odnosno datumu stupanja na snagu Direktive 2009/73, da je nacionalna odluka o izuzeću u ovom predmetu, prema utvrđenjima Općeg suda, priopćena samo nekoliko dana prije tog datuma te da ničime nije dokazano da je Komisija samovoljno i bez objektivnog razloga ponekad odgodila, a ponekad ubrzala postupanje s istodobno priopćenim nacionalnim odlukama o izuzeću, kako bi neke postupke okončala prije, a neke nakon stupanja na snagu spomenute direktive – u ovom slučaju nije moguće izvesti zaključak o postojanju povrede spomenutih načela.

48 Slijedom navedenog, utvrdivši da su u ovom slučaju i u pogledu materijalnopravnih pitanja postupka bila primjenjiva pravila Direktive 2003/55, Opći je sud počinio pogrešku koja se tiče prava.

49 U tim okolnostima, valja prihvatiti jedini žalbeni razlog koji Komisija ističe u prilog svojoj žalbi i ukinuti pobijanu presudu.

O tužbi pred Općim sudom

50 U skladu s člankom 61. stavkom 1. Statuta Suda Europske unije, ako je žalba osnovana, Sud ukida odluku Općeg suda. Može sam konačno odlučiti o sporu, ako stanje postupka to dopušta, ili može vratiti predmet na odlučivanje Općem sudu.

51 U ovom slučaju Sud ocjenjuje da treba konačno odlučiti o prvom tužbenom razlogu istaknutom u tužbi za poništenje sporne odluke koju je podnio MGS.

52 U tom pogledu, dovoljno je istaknuti da, zbog razloga iznesenih u točkama 35. do 47. ove presude, taj prvi tužbeni razlog treba odbiti.

53 Međutim, s obzirom na to da Opći sud nije ispitao drugi i treći tužbeni razlog koje je MGS istaknuo u prilog svojoj tužbi za poništenje, Sud smatra da stanje postupka ne dopušta donošenje meritorne odluke.

54 Slijedom navedenog, predmet treba vratiti Općem sudu kako bi on odlučio o drugom i trećem tužbenom razlogu.

Troškovi

55 Budući da se predmet vraća Općem sudu na ponovno odlučivanje, o troškovima ovog žalbenog postupka odlučit će se naknadno.

Slijedom navedenoga, Sud (drugo vijeće) proglašava i presuđuje:

1. Ukida se presuda Općeg suda Europske unije Globula/Komisija (T-465/11, EU:T:2013:406).

2. Predmet se vraća Općem sudu Europske unije na ponovno odlučivanje.

3. O troškovima će se odlučiti naknadno.

Potpisi